

О ПРИВРЕМЕНОСТИ СЕКУНДАРНОГ ПРЕДИКАТА У ЕНГЛЕСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ²

У раду се компаративним приступом разматрају семантичка својства предикатског атрибута у српском, односно дескриптивног секундарног предиката у енглеском добијеног брисањем копуле који се налази у саставу граматичког предиката. Иако се теоријско-методолошки приступ овој језичкој појави умногоме разликује у српском и енглеском језику, неоспорна је чињеница да се предикатски атрибут и дескриптивни секундарни предикат могу сматрати структурним и значењским еквивалентима. Тако се, на пример, секундарни предикат у оба језика типично реализује придевом или придевском синтагмом која означава привремена својства субјекта или објекта управне клаузе, односно својства која се манифестују током реализације глаголске радње. На основу анализе корпуса енглеског и српског језика, у раду се указује на могућност појаве придева којима се означавају трајне особине, као и на непрецизност самих појмова „привремено“ и „трајно“ уз закључак да једна група изузетака има специфичну семантичку вредност, док се друга група изузетака може објаснити идејом контекстуалне варијабилности (Отава 2001). У закључку се разматрају термини прихваћени у англистичкој и србистичкој литератури и предлаже се њихова реинтерпретација.

Кључне речи: предикатски атрибут, секундарни предикат, компаративно истраживање, привремени атрибут, актуелни квалификатив.

1. Увод

Синтаксички приступ секундарним предикатима се умногоме разликује у англистичкој и србистичкој литератури. Веома је тешко размрсити порекло и путеве бројних термина који нам не дозвољавају да увидимо да се пред нама налази сродна, ако не и иста језичка јединица.

¹ tiana.tosic@filum.kg.ac.rs

² Рад је урађен у оквиру пројекта 178014 *Динамика структура савременог српског језика*, који финансира Министарство за науку, технологију и развој Републике Србије.

Одличан пример за то је *предикатски атрибут* у српском језику, који се крије иза бројих других назива: *предикативни атрибут*, *предикатски апозитив*, *копредикатив*, *необавезни предикатни проширак*, *предикатни атрибут*, *актуелни квалификатив*, *атрибутско-прилошка одредба* (в. СУБОТИЋ И ПЕТРОВИЋ 2000). Готово сви називи нам говоре да се ради о конституенту који је превасходно везан за предикат, а врши примарно атрибутску функцију, односно модификује неки од глаголских аргумената. Изузетак би био *актуелни квалификатив* Станојчића и Поповића (1999: 243) који оваквим именом упућују на семантички аспект и везу са предикатом не стављају у први план.

Овом реченичном члану најбоље парира енглески *дескриптивни секундарни предикат*³ ('depictive secondary predicate') или у моделу трансформационо-генеративне граматике *мала клауза* ('small clause'). У погледу терминологије и синтаксичко-семантичког описа, ситуација није много боља ни у граматикама енглеског језика (в. АРТС 1992). Оно што нам називи говоре у овом случају је да је реч о нечему што и јесте и није клауза, јер овај реченични члан садржи семантички предикат који није синтаксички реализован. Наредни пример и његови трансформи показују да је један придев, у овом случају *happy/ весео*, део неексплицираног именског предиката који са управном клаузом дели субјекат.

- (1) а. Дошао је у школу **весео**. → Дошао је у школу. Он је весео.
 б. He came to school **happy**. → He came to school. He is happy.

Пипер и Клајн (2013: 294) предикатски атрибут третирају као део посебне врсте сложених предиката јер представљају два семантичка предиката у саставу истог граматичког предиката, чиме се овакве реченице налазе на граници просте и сложене. Може се стога рећи да је основна одлика овог реченичног члана двострука веза, са предикатом и са реченичним субјектом или објектом (КОВАЧЕВИЋ 2005: 802; СИМИЋ И ЈОВАНОВИЋ 2002; СТЕВАНОВИЋ 1974: 57).

Како се та двострука веза манифестује на значењском плану? Ковачевић (2013) истиче да се предикатски атрибут у реченицу може увести без експлицираног супстантивног појма (*Дошао је уморан*), али не и без експлицитно наведеног предиката, чиме је и његова семантичка интерпретација ограничена трајањем управног предиката. Другим речима, за предикатски атрибут у српском и дескриптивни секундарни предикат у енглеском (као заједнички појам ћемо надаље користити синтагму *секундарни предикат*) карактеристично је то да саопштавају о психо-физичким својствима субјекта или објекта која су актуелна за време трајања глаголске радње у предикату. Због чега се за њих, по правилу, везује појам

³ О вези између предикатског атрибута и секундарног предиката погледати ТОШИЋ 2013.

„привремености”, због чега се неки лингвисти опредељују за термин *привремени атрибут* (СТЕВАНОВИЋ 1962: 343).

Тиме се уједно објашњава зашто следећи примери нису прихватљиви.

(2) а. The baker loaded the bread **fresh**/***white**. (РАПОПОРТ 1993: 171)

б. Марко је лежао **уморан**/***добар**/***интелигентан**.

Наиме, у примеру (2а) придев *white* представља трајну особину у смислу да се та особина не мења проласком времена, те је стога неприхватљив на месту секундарног предиката (био би прихватљив у препозицији на уобичајеној атрибутској позицији). Са друге стране, придев *fresh* јесте могућ у улози секундарног предиката јер је квалитет који означава привремен, тј. казује нам да је хлеб свеж у време утовара, премда се то стање може временом променити. У српском језику запажамо исту логику. За разлику од својстава придева *уморан*, придеви *добар* и *интелигентан* означавају инхерентна, претпостављамо непроменљива својства, те стога нису могући на месту предикатског атрибута.

Међутим, ако узмемо као пример придеве *мртав*/*dead* који су веома фреквентни на месту секундарног предиката у енглеском, односно предикатског атрибута у српском језику, како ћемо објаснити прихватљивост примера (3)? Нарочито када знамо да смрт, попут интелигенције или типа брашна у поменутом хлебу, није привремена.

(3) а. Лежао је **мртав** на земљи.

б. He was lying **dead** on the ground.

Шта значи када је атрибут привремен? Спрам чега се та привременост дефинише и зашто је употреба једне групе придева није могућа на месту секундарног предиката у српском и енглеском језику? Узимајући у обзир наведене карактеристике ове синтаксичке конструкције, у наредном делу рада се разматра појам привремености у србистичкој и англистичкој литератури, са циљем да се изнађе бољи приступ и потпунији опис секундарног (семантичког) предиката.

2. О различитом тумачењу привремености

Пример (3) наводи нас да детаљније истражимо тестове помоћу којих се проверава својство привремености. У србистичкој литератури се, као што је већ речено, она узима као подразумевани аспект предикатског атрибута. Ослањајући се на Мусићево одвајање апозитивног од предикативног придева (што је још једно име за предикатски атрибут), Дероси (1971–1972: 27–30) истиче да оба говоре о пролазним карактеристикама именице у односу на радњу глаголског предиката, која је „на

неки начин ознака за својство”. Стевановић (1962: 343) користи управо термин *привремени атрибут* да би се нешто касније ипак определио за *атрибутско-прилошку одредбу* која подразумева двоструку везу која условљава значење привремене карактеристике већ одређеног појма (СТЕВАНОВИЋ 1974: 55). Другачије речено, значење предикатског атрибута реализује се у временском оквиру глаголске радње (КОВАЧЕВИЋ 1988: 75; СУБОТИЋ И ПЕТРОВИЋ 2000: 1150). Предикатски атрибут се најчешће реализује као придев⁴, који тада типично означава промену стања, ситуације или физичког изгледа, односно не саопштава о трајним својствима референта (СУБОТИЋ И ПЕТРОВИЋ 2000: 1150). Станојчић и Поповић (1999: 243) ову језичку јединицу називају *актуелним квалификативом* што нам открива да се њиме износи карактеризација субјекта или објекта која се остварује, актуализује у време вршења глаголске радње у предикату. Бабић сматра да се појам привремености схвата преуско, да су особине исказане предикатским атрибутом „у датом контексту релевантне за реализацију/ нереализацију ситуације означене глаголом”, те да се привременост треба преформулисати у актуализованост (БАБИЋ 2004: 162-163). Примери које ћемо у раду навести показале да је актуализованост далеко бољи избор од привремености, али да није у потпуности адекватан.

Из потпуно истих разлога, лингвисти са англофоног подручја појам дескриптивног секундарног предиката (*depictive secondary predicate*) такође везују за исказивање привремених особина неког од учесника глаголске радње, које се још назива и *својствима привременог/ограниченог важења* (*temporally restricted state* (СИМПСОН 2005:93) или чешће *предикатима нивоа стања*⁵ (*stage-level predicate*), и *предикатима индивидуалног нивоа*⁶ (*individual-level predicate*) (КАРЛСОН 1980; КРАЦЕР 1995). Предикати нивоа стања означавају привремене или пролазне особине, док предикати индивидуалног нивоа подразумевају инхерентна или трајна својства. Ипак, трајање није најважнији критеријум на основу којег се у енглеском језику придев сврстава међу предикате индивидуалног нивоа. Наиме, тестови са глаголима перцепције и са *there* реченицама показују да придеви *alive* и *dead* припадају предикатима нивоа стања, а да је придев *young*, противно искуственој стварности, предикат индивидуалног нивоа односно трајног значења (ЈЕГЕР 1999: 73).

⁴ Функцију предикатског атрибута могу вршити именице у зависном падежу или предлошко-падежној конструкцији и именице у номинативу или акузативу уведене речцом *као* (СТАНОЈЧИЋ И ПОПОВИЋ 1999: 244).

⁵ Предложени преводи термина аутора рада.

⁶ Ова дихотомија се примењује само на глаголе и придеве, јер се они сматрају предикатима, а разликују се према аргументској структури (КАРЛСОН 1980).

- (4) а. We saw John **alive/ dead**.
б. *We saw John **young**.
(5) а. There are five people **dead/ alive**.
б. *There are five people **young**.

На овај се начин објашњава уобичајена употреба придева *жив* и *мртвав* на месту секундарног предиката. Истовремено тестови предвиђају немогућност да се придев *young* као предикат индивидуалног нивоа јави на месту секундарног предиката, што никако није случај (нпр. *He died young*), а што ћемо показати у наредном делу где ће бити анализирани примери из грађе.

3. Анализа

На основу анализе обимног корпуса енглеског и српског језика⁷, потврђено је да уобичајена придевска реализација секундарног предиката у оба језика заиста подразумева пролазне, привремене особине субјекта/ објекта које важе у време реализације глаголске радње. Те су особине комуникативно важне и углавном се свODE на промену или карактеризацију психо-физичког стања учесника радње. Готово се нигде не помињу придевске реализације које одступају од претходног описа. Због тога у овом радњу пажњу посвећујемо малобројним изузецима који се могу поделити у две групе: прву чине придеви *dead*, *alive*, *young*, односно у српском *жив*, *мртав* и *млад*, а другу *limp*, *equal*, *неплодан* и *неуништив*. Прва група примера не одговара типичној употреби секундарних предиката по томе што не говоре о томе какав је учесник предикатске радње, док специфичност придева друге групе није у складу са општеприхваћеним ставом о привременим или пролазним својствима.

3.1. Из наредних примера можемо видети да прва група придева употребљена на месту секундарног предиката нема уобичајено квалификативно значење, односно не исказује какав је субјекат/ објекат за време реализације глаголске радње. У оба језика се дати придеви користе у временском значењу, што закључујемо на основу теста парафразе.

- (б) а. Разуме се, **мртав** неће моћи да је наручи уопште. (ХБ 134) → ...*када* буде мртав неће моћи.../ *ако* буде мртав⁸...
б. Нисам га спасао **живог**, нисам га видео **мртвог**. (ДС 168) → Нисам га

⁷ Корпус је формиран за потребе докторске дисертације, у којој је ово питање отворено (необјављена дисертација ТОШИЋ ЛОЈАНИЦА 2018).

⁸ Захваљујем анонимном рецензенту што је указао на могућност парафразе условним реченицама, чиме је и закључак истраживања донекле модификован и исправљен.

спасао *док* је био жив, нисам га видио *пошто/када* је умро
 в. Мехмедпаша [...] наредио је неваљалом поверенику да врати целу суму,
 а са остатком имања и својим харемом да одмах сели у једно мало место у
 Анадолији и да се **жив** не чује [...] (Д 59) → ... и да се не чује *док* је жив/*ако*
 жели да остане жив
 г. [...] набићу те **жива** на колац на највишој скели [...] (Д 35) → Набићу те на
 колац *док* си (још) жив.

(7) а. They'll flay you **alive**. (Ф 134) → They'll flay you *while* you're still alive/
 in a live state.

б. [...] Luther shouldn't be taken **alive**. (Ф 360) → He shouldn't be taken in a live
 state/ ? *while* he's alive.

в. Not that *my dad would ever be seen* **dead** in a fancy sports car [...] (МБ 15) →
 Not even when he's dead would he like to be seen...

Претходни примери нам показују да примери *жив*, *мртав* и њихо-
 ви парњаци у енглеском имају исту употребну вредност на месту секун-
 дарног предиката. Употреба везника *док* и *ако* у парафразама открива да
 се придеви *жив/ alive* доживљавају као темпорални оквир који подразуме-
 мева трајање, или пак као стање. Интересантно је да се живот може схва-
 тити као стање ако се говори о будућем времену (7а–б, бг). Секундарни
 предикат исказан придевима *мртав/ dead* може се парафразирати уз по-
 моћ *када*, што значи да се смрт перципира као стање. Заједничка одлика
 наведених придева је свакако та да се њима не износи карактеризација
 учесника радње, тј. да се не могу разумети као особине које су актуализо-
 ване глаголском радњом, што се у литератури узима као основна карак-
 теристика ове синтаксичке конструкције.

На исти начин функционише и придевски пар *млад/ young*. Иако
 су ови придеви уобичајене илустрације предикатског атрибута, односно
 секундарног предиката у научним радовима и граматичким приручни-
 цима, у анализираном корпусу нису забележени, те због свеобухватније
 анализе наводимо сопствене примере.

(8) а. Оженио се **млад**. → Оженио се *док* је био млад.

б. He died **young**. He died *while* he was young.

Придевски пар *млад/ young* у оба проматрана језика не говори о
 енергичности или лепоти субјекта, већ искључиво о времену реализа-
 ције радње исказане предикатом. Предикатски атрибут се у српском је-
 зики, према Суботић и Петровић (2000), може препознати одговором на
 питање *Какав је неко био када је X?* На примеру реченице *Ушао је задихан*
 одговор би гласио *Када је ушао, био је задихан*. Истина, тест је приме-
 нљив и на придев *млад*, па можемо рећи *Када је умро, био је млад*. Међу-
 тим, друга реченица се такође може парафразирати са придевом *млад* у
 зависној клаузи, *Умро је када је био млад*, што није могуће у реченици са

правим квалификативним предикатским атрибутом (?Ушао је када је био задихан⁹). То доказује да је значење пара *млад/ young* темпорално, а не право квалификативно.

3.2. Другу групу примера чине придеви који се на месту секундарних предиката ретко јављају због тога што носе значење сталних или инхерентних особина. Но, ове атипичне реализације су ипак могуће. Под којим условима? У англистичкој литератури је том питању посвећено нешто више пажње него у радовима домаћих лингвиста. Према Винкер (1997: 366–369), да би реченица била прихватљива, потребно је да финитни глагол и секундарни предикат буду аспектуално уједначени, односно да оба буду привремени предикати (*stage-level predicates*) као у примеру (9а) или трајни предикати (*individual-level predicates*) (9б–в).

(9) а. The letter arrived **torn**.

б. He was born **defective**.

в. He likes women **big**.

Последњи пример је, према Грин (1973: 267), прихватљив не због уједначености трајања примарног и секундарног предиката, већ због објекта који је у облику множине. Ако бисмо га заменили неким референцијалним изразом, реченица више не би била прихватљива:

(10) *John loves *his girlfriend* **plump**.

Стативни глаголи због своје трајне природе нису добар домаћин секундарним предикатима којима се саопштава нека комуникативно важна информација. Међутим, Симпсон (2005: 101–102) показује да се у енглеском ови глаголи ипак могу комбиновати са секундарним предикатима уколико се контекстуално или прагматички разуме да је трајање стативног глагола релативно или ограничено. Ауторка ову тврдњу поткрепљује наредним примерима (*ibid.*).

(11) а. *Many linguists* sounded intelligent **drunk**¹⁰. (привремено, у некој конкретної ситуацији)

б. ?**Many linguists* were intelligent **drunk**. (трајно)

Огава (2001: 20–21) тврди да се прилагођавањем контекста, какво смо претходно видели код Симпсонове и Гринове, и придеви који означавају инхерентна и непролазна својства могу временски ограничити.

⁹ Могли бисмо, наравно, рећи: *Ушао је док је био задихан*. Међутим, оваквом парафразом се више не актуализује особина исказана придевом, нити се одговара на питање какав је неко био за време вршења глаголске радње.

¹⁰ Упркос томе што придев *drunk* означава привремено стање, примери су значајни за тему због идеје релативизације контекста.

(12) а. I saw John **drunk** /***tall**.

б. I've often seen the grass **tall** around that house.

Да би се, наиме, неко својство одредило као привремено или трајно, кључна је варијабилност, односно поредбени однос са нечим другим или са неким знањем о ситуацији и свету. Пример (12а) илуструје чињеницу да се, за разлику од привременог *drunk*, придев *tall* због значења непролазне особине не може наћи на позицији секундарног предиката уз глагол перцепције. Међутим, исти придев је прихватљив као секундарни предикат у (12б) на основу претпоставке да је трава око куће уобичајено ниска, али и да она расте, односно да се мења. Таквој интерпретацији доприноси прилошка одредба *often* јер указује на више прилика када је неко могао осмотрити травњак. Варијабилност, дакле, може бити лингвистичка, као што смо видели у примеру са објектом у једнини и множини (примери (9в) и (10)), или контекстуална, односно прагматичка, као у последњем примеру.

Погледајмо како се ове идеје могу применити на примере забележене у грађи. Из грађе на српском језику издвојени су придеви *неплодан* и *неуништив* који означавају трајна својства именице уз коју стоје.

(13) а. [...] сваки је знао да у том њиховом животу има нешто што одолева свакој стихији и што [...] излази из сваког искушења **неуништиво** и **непромењено**. (Д 83)

б. Она је, заправо, велики стојећи доклат [...] који вам прекрасним видиком шири мисли за које више немате утисак да вам се, одбијене о босанске планине и гудуре што вам се скоро чешу о рамена, враћају **неплодне**. (ХБ 16)

Претходни примери садрже управне глаголе са значењем кретања који су нарочито погодни за предикатски атрибут и прихватљиви су због контекста којим се релативизује трајно значење употребљених придева. Наиме, у првом случају *то нешто у животу* по својој природи није очекивано, инхерентно неуништиво, већ *одолева*, односно својом чврстином успева да остане непромењено. Другим речима, шири контекст подразумева да је све у животу подложно промени, па и ово *нешто*, које неочекивано успева да истраје.

Релативизација тј. варијабилност контекста је далеко очигледнија у другом примеру, будући да *мисли* – које већ по себи подразумевају безброј варијација – одлазе *неплодне*, а враћају измењене лепотом крајолика.

На исти се начин може приступити и примерима на енглеском језику. Придеви *limp* и *equal* према тестовима са глаголима перцепције и *there* реченицама припадају предикатима индивидуалног нивоа, што показује наредни пример.

(14) а. *I saw the flag **limp**. *There are flags **limp**.

б. *I saw people **equal**. *There are five people **equal**.

Као такви, ови придеви по правилу не реализују дескриптивни секундарни предикат у енглеском, али су ипак забележени у грађи:

(15) а. The swastika above the terminal building hung **limp** in the wet. (Ф 234)

б. [...] he believed that all men were created **equal**, [...] (22 66)

У примеру (15а) реч је о застави која због кише тромо виси изнад зграде. Варијабилност у овом контексту обезбеђује екстралингвистичко знање да изглед заставе подлеже временским приликама, а предлошка фраза *in the wet* разуме се као привремени узрок беживотног стања тканине. Наредни случај је врло необичан због тога што се примарни (финитни) и секундарни (семантички) предикат не преклапају темпорално, што је по правилу случај. На пример, у реченици *Ушао је уморан*, секундарни предикат *уморан* је актуелан у моменту тј. за време вршења радње. Пример (15б), са друге стране, подразумева да су људи једнаки тек након чина стварања, или пак са намером да буду једнаки, односно да су створени са истим статусом. Ово значење статуса се може поткрепити парафразом уведеном са *as* (\rightarrow *all men were created as equal*). Као и у претходним случајевима, и овде је присутна контекстуална варијабилност која омогућава придеву трајног значења да се јави у функцији секундарног предиката. Наиме, једнакост међу људима је нешто у шта субјекат *верује*, док је у стварности тај однос врло променљив и лако се да нарушити.

4. Закључна разматрања

Анализа атипичних примера придевских реализација дескриптивног секундарног предиката у енглеском и предикатског атрибута у српском језику показује да је њихово схватање и терминолошко одређење преуско и односи се само на најзаступљенији тип. Без обзира којим термином означавали ову синтаксичку јединицу, лингвисти, домаћи и страни, обележавају је епитетом *ограниченог* или *привременог* важења који се, у зависности шта је коме важније, разуме на два начина. Привременост у једном смислу односи се на чињеницу да је секундарни предикат истовремено везан за глагол у предикату који се према њему односи као временски оквир, те се својство изречено придевом ставља у први план само у спрези са трајањем глаголске радње¹¹. Са друге стране, ако се узме у обзир да се овом језичком јединицом саопштава нека комуникативно важна информација, као и то да најчешће прати глаголе мировања и кретања (в. ШУЛЦЕ-БЕРНТ И ХИМЕЛМАН 2004), логично је да епитети

¹¹ У реченици *Марко је ушао тужан* описује се изглед/ стање субјекта у време уласка – што наравно не искључује да је Марко можда био тужан и пре тога.

којима се изражавају инхерентне особине нису адекватан носилац информационог фокуса. Међутим, то се може узети само као генерализација. Примери изнети у претходном делу рада показују да чак и придеви који означавају трајне особине могу обављати функцију секундарног предиката уколико постоји могућност лингвистичке или екстралингвистичке релативизације значења самог придева (примери (11–15)). На основу истраживања се закључује да се у литератури идеји привремености не приступа прецизно и указује се на потребу да се дати појам редефинише као *контекстуално условљена привременост* (односно у енглеском као *contextually restricted*).

Међутим, варијабилност и даље не објашњава оне случајеве када секундарни предикат има темпорално значење (придеви *мртав, жив, млад* и њихови енглески еквиваленти). Очито је да таква интерпретација зависи од семантике самих придева у спрези са синтаксичком конструкцијом у којој фигурирају. Због тога сматрамо да је оправдано и неопходно чешће указивати на различите семантичке типове предикатског атрибута, као што то, на пример, чине Станојчић и Поповић (1999: 243) када актуелни квалификатив дефинишу као начински (*Иван је корачао погнуте главе*), узрочни (*Застао сам неодлучан*) и временски (*Као дете се доселио у Београд*). У временски подтип аутори убрајају изразе уведене са *као* или именичке, већ архаичне, реализације (*Девојком се удала*), али не и придеве. Стога, као скроман допринос овога рада, последњој групи придружимо и овде обрађене придевске реализације са темпоралним значењем.

Цитирана литература

- АРТС 1992: Aarts, Bas. *Small clauses in English: the nonverbal types*. Berlin and New York: Mouton de Gruyter.
- БАБИЋ 2004: Бабић, Миланка. „О предикатском апозитиву“. *Живот и дјело академика Јована Вуковића, Зборник радова са научног скупа*. Подгорица: Редакција Монографије Пива и Пивљани, 151–163.
- ВИНКЛЕР 1997: Winkler, Susanne. *Focus and Secondary Predication*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- ГРИН 1973: Green, Georgia. „A syntactic syncretism in English and French.“ *Issues in Linguistics: Papers in Honor of Henry and Renée Kahane*. Urbana, IL: University of Illinois Press, 257–278.
- ДЕРОСИ 1971–1972: Derossi, Zlata. „Predikatni atribut“. *Jezik*, XIX/1, Zagreb, 26–32.
- ЈЕГЕР 1999: Jäger, Gerhard. „Stage levels, states, and the semantics of the copula“. *ZAS Papers in Linguistics* 14, 65–94.

- КАРЛСОН 1980: Carlson, Gregory. *Reference to kinds in English*. London. New York: Garland Publishing Inc <<http://semanticsarchive.net/Archive/jk3NzRIY/carlson.diss.pdf>> 25.11.2018.
- КОВАЧЕВИЋ 1988: Kovačević, Miloš. *Uzročno semantičko polje*. Sarajevo: Svjetlost.
- КОВАЧЕВИЋ 2005: Ковачевић, Милош. „Тотални граматички промашај.“ *Српски језик* X/1-2, Београд, 781–823.
- КРАЦЕР 1995: Kratzer, Angelika. “Stage-level and individual-level predicates.” Carlson i Pelletier (Eds.) *The Generic Book*. Amherst: University of Massachusetts, 125–175.
- ОГАВА 2001: Ogawa, Yoshiki. “The stage/individual distinction and (in)alienable possession.” *Language*, 77(1), 1–25.
- ПИПЕР И КЛАЈН 2013: Пипер, Предраг и Иван Клајн. *Нормативна граматика српског језика*. Нови Сад: Матица српска.
- РАПОПОРТ 1993: Rapoport, Tova R. “Verbs in depictives and resultatives.” J. Pustejovsky (Ed.), *Semantics and the Lexicon*. Dordrecht: Kluwer, 163–184.
- СИМИЋ И ЈОВАНОВИЋ 2002: Симић, Радоје и Јелена Јовановић. *Српска синтакса I/II*. Београд - Никшић - Подгорица: Филолошки факултет у Београду - Научно друштво за неговање и проучавање српског језика Београд - Филозофски факултет у Никшићу - Црногорски универзитет у Подгорици – Јасен.
- СИМПСОН 2005: Simpson, Jane. “Depictives in English and Warlpiri.” Himmelmann i Schultze-Berndt (Eds.), *Secondary Predication and Adverbial Modification*. Oxford: Oxford University Press, 69–106.
- СТАНОЈЧИЋ И ПОПОВИЋ 1999: Станојчић, Живојин и Љубомир Поповић. *Граматика српског језика: уџбеник за I,II,III и IV разред средње школе*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- СТЕВАНОВИЋ 1974: Стевановић, Михаило. *Савемени српскохрватски језик: 2, Синтакса*. Београд: Научна књига.
- СТЕВАНОВИЋ 1962: Stevanović, Mihailo. *Gramatika srpskohrvatskog jezika*. Cetinje.
- СУБОТИЋ И ПЕТРОВИЋ 2000: Љиљана Суботић и Владислава Петровић. „Апозитивни и/или предикативни атрибут (дијахроно-синхрони аспект) - термилошко-појмовна разматрања.“ *Јужнословенски филолог*, 56, бр. 3-4, 1141–1160.
- ТОШИЋ 2013: Тошић, Тиана. „Предикативни атрибут наспрам малих клауза“ М. Ковачевић (ур.) *Српски језик, књижевност, уметност: Традиција и иновација у савременом српском језику*, Књига 1, 339–349. Крагујевац: ФИЛУМ. ISBN: 978-86-85991-52-3.
- ТОШИЋ ЛОЈАНИЦА 2018: Тошић Лојаница, Тиана. *Мале клаузе у енглеском и српском језику*. Необјављена докторска дисертација.

ШУЛЦЕ-БЕРНТ И ХИМЕЛМАН 2004: Schultze-Berndt, Eva and Nikolaus Himmelmann. "Depictive Secondary Predicates in Cross-Linguistic Perspective." *Linguistic Typology*, 8, 59–131.

Извори

- 22: Joseph Heller (2004) *Catch 22*, London: Vintage.
Д: Иво Андрић (1981) *На Дрини ћуприја*, Београд: Нолит.
ДС: Меша Селимовић (2000) *Дервиш и смрт*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
МБ: Tony Parsons (1999) *Man and Boy*, London: Harpers Collins Publishers.
Ф: Robert Harris (1993) *Fatherland*, London: Arrow Books.
ХБ: Vladislav Bajac (2012) *Hamam Balkanija*, Beograd: Arhipelag.

Tiana M. Tošić Lojanica

HOW TEMPORARY CAN SECONDARY PREDICATES BE IN ENGLISH AND SERBIAN?

The paper explores the semantic properties of so called depictive secondary predicates in English and their structural equivalent in Serbian (*predikatski atribut/ aktuelni kvalifikativ*). They are commonly realized as adjectival phrases denoting a property of the subject/ object manifest simultaneously with the finite verb phrase. In both languages such secondary predicates are typically described as *temporary, restricted, or stage-level predicates*, and the aim of the paper is to analyse and discuss examples which challenge this statement. The corpus-based research has shown that certain adjectives which denote permanent or inherent qualities can be used as depictive secondary predicates only if there is a possibility of restricting their "duration" contextually. The variation may stem either from plural forms, certain adverbials etc. or from extralinguistic knowledge. It is also pointed out that adjectives like *dead, alive, young* and their Serbian equivalents *mrtav, živ, mlad* encode temporal instead of qualitative or depictive meaning, and as such they should be recognized as a subtype of secondary predicates with temporal meaning. Finally, it is suggested that describing secondary predicates as temporally restricted properties is too vague (in both Serbian and English literature) and should be redefined as *contextually restricted*.

Key words: predicate adjective, depictive secondary predicate, comparative study, stage-level predicate, temporary attribute.